

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Του Ιωάννη Μ. Νομικού

(Πρόεδρος στο Ερευνητικό Ινστιτούτο Ευρωπαϊκών και Αμερικανικών Μελετών (RIEAS))

Copyright: Research Institute for European and American Studies (www.rieas.gr)

Republication Date: 24 September 2015

Πώς να ανταποκριθεί η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών στα καθήκοντά της, όταν δεν έχουν προσδιοριστεί με σαφήνεια τα ελληνικά συμφέροντα και δεν έχει χαραχτεί εθνικό στρατηγικό σχέδιο;

Γραφειοκρατικές αντιλήψεις, προκλήσεις και προοπτικές

Κατά την πρώτη δεκαετία του 21ου αιώνα η τρομοκρατία παραμένει μείζον ζήτημα τόσο για την εθνική όσο και για την διεθνή ασφάλεια. Τα γεγονότα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 στις ΗΠΑ, στις 11 Μαρτίου 2004 στη Μαδρίτη, στις 7 Ιουλίου 2005 στο Λονδίνο και, πρόσφατα, στις 18 Ιουλίου 2012 στο Μπουργκάς στη Βουλγαρία, αποτελούν ένδειξη, αν όχι απόδειξη της αναποτελεσματικής διανομής και ανάλυσης πληροφοριών από τους αρμόδιους για την πάταξη της διεθνούς τρομοκρατίας.

Η συνεργασία στους τομείς πληροφοριών και ασφάλειας (intelligence cooperation) συνεχίζει να είναι προβληματική -λόγω του συνδυασμού ενός δικτυοκεντρικού κόσμου, που διευκολύνει τις τρομοκρατικές ομάδες με εθνοκεντρική αντίληψη- για την ανάλυση πληροφοριών.

Επιπλέον, έχει παραβλεφθεί το γεγονός ότι οι υπηρεσίες πληροφοριών είναι ενταγμένες στο κρατικό οικοδόμημα και, ως αποτέλεσμα, υποφέρουν από συγγενείς γραφειοκρατικές αδυναμίες. Το δεδομένο αυτό δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό, λόγω της εξ ορισμού μυστικής δράσης των συγκεκριμένων υπηρεσιών.

Ο γράφων είχε την ευκαιρία να συνομιλήσει με τον ακαδημαϊκό αναλυτή υπηρεσιών πληροφοριών Μάικλ Χέρμαν (Michael Herman, Nuffield College, Oxford University), ο οποίος υπογράμμισε ότι «η μεγάλη αλλαγή από το 1945 είναι ότι το ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα των πληροφοριών αυξήθηκε δραματικά και πολλοί από τους εργαζόμενους απέκτησαν δημοσιοϋπαλληλική νοοτροπία. Οι υπηρεσίες πληροφοριών έχουν τα χαρακτηριστικά της «βεμπεριανής γραφειοκρατίας», η οποία άλλαξε λόγω της τεχνολογίας των υπολογιστών, αλλά είναι πανταχού παρούσα ως δομή». Όπως η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών (ΕΥΠ), έτσι και οι άλλες υπηρεσίες πάσχουν το ίδιο και υφίστανται τις ίδιες μεταβολές στο γραφειοκρατικό περιβάλλον της εκάστοτε χώρας.

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες οι περισσότερες υπηρεσίες πληροφοριών των ευρωπαϊκών κρατών και των ΗΠΑ έχουν προβεί σε σαρωτικές αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας και δράσης τους, όπως και στον τρόπο στρατολόγησης νέων στελεχών – άκρως αξιοκρατικά, με συνεχή εκπαίδευση- ενώ φροντίζουν ώστε το ανθρώπινο δυναμικό τους να προσαρμόζεται συνεχώς στο νέο περιβάλλον. Όλες οι προαναφερθείσες αλλαγές έφεραν τις διαχειριστικές πρακτικές των υπηρεσιών αυτών πλησιέστερα προς τις υπάρχουσες τεχνικές των ιδιωτικών οργανισμών και, συν τοις άλλοι, υπήρξε σε πολλές περιπτώσεις και εκμοντερνισμός της υλικοτεχνικής υποδομής, όπως και δημιουργία νέων κτιριακών υποδομών.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι οι αλλαγές αυτές συντελέστηκαν κατά τη μετάβαση στην ψυχροπολεμική εποχή κι ενώ τα νέα δεδομένα επέβαλλαν αυστηρότερη επίβλεψη και αποτελεσματικότερη διαχείριση των υπηρεσιών αυτών από τις κοινωνίες τους (Parliamentary Oversight).

Η σημερινή οικονομική κρίση που μαστίζει τη χώρα μας, με την ανεξέλεγκτη παράνομη μετανάστευση –που αποτελεί εθνική απειλή για τη συνοχή της ελληνικής κοινωνίας- και με την τουρκική απειλή, απαιτεί τη δημιουργία μίας Ελληνικής Κοινότητας Πληροφοριών (Greek Intelligence Community), η οποία θα μπορεί να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της εποχής με υψηλό επίπεδο ικανότητας, αποτελεσματικότητας και διαχείρισης των ανθρωπίνων πόρων.

Η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών έχει να αντιμετωπίσει την ανάγκη προσαρμογής σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον, με σκοπό την εξυπηρέτηση των συμφερόντων της Ελληνικής εξωτερικής πολιτικής και την υποστήριξη πολιτιστικών, οικονομικών και στρατιωτικών επιλογών της εκτελεστικής εξουσίας.

Πώς όμως να ανταποκριθεί η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών σε αυτό το καθήκον, όταν δεν έχουν προσδιοριστεί με σαφήνεια τα Ελληνικά συμφέροντα και δεν έχει χαραχτεί εθνικό στρατηγικό σχέδιο; Η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών θα έπρεπε να είναι μία υπηρεσία ελίτ και έτσι να αντιμετωπίζεται από όλες τις Ελληνικές κυβερνήσεις, αλλά, δυστυχώς, αυτό δεν ισχύει.

Ο γράφων έχει επανειλημμένως αναφερθεί σε άρθρα του που έχουν δημοσιευθεί (σ.σ.: αναφορά άρθρων στο τέλος του κειμένου) σε ακαδημαϊκά περιοδικά στην ανάγκη εκσυγχρονισμού της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών, επισημαίνοντας ενδεικτικά ορισμένες από τις παρακάτω προτάσεις:

1. Η ίδρυση Ακαδημίας Πληροφοριών που να παρέχει ακαδημαϊκή εκπαίδευση, δίνοντας και αντίστοιχους τίτλους στη μελέτη υπηρεσιών πληροφοριών και δημιουργώντας μία νέα γενιά ταλαντούχων επιχειρησιακών αναλυτών

2. Η ίδρυση τμήματος –εντός της Ακαδημίας- για την επικοινωνιακή στρατηγική της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών με τα ελληνικά και ξένα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας (ΜΜΕ) και

3. Η επαρκής συνεργασία με τους φορείς της εξουσίας, το Κοινοβούλιο (Parliament Oversight) και τους κοινωνικούς φορείς

Αμφιβάλλων αν η Ελληνική κοινωνία αντιλαμβάνεται το έργο που επιτελεί η υπηρεσία αυτή και, δυστυχώς, την αντιμετωπίζει με δυσπιστία, παρ' όλο το εθνικό έργο που επιτελεί.

Μολονότι η οικονομική πραγματικότητα που ζούμε όλοι καθημερινώς είναι σκληρή, οι συνθήκες δεν έχουν, δυστυχώς, ωριμάσει ακόμη, ώστε η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών να παραμένει αυστηρώς ανεξάρτητη, επιτελώντας το εθνικό έργο της μακριά από πολιτικές σκοπιμότητες.

Τέλος, ευελπιστούμε η Ελληνική επικράτεια να μην συρρικνωθεί λόγω των τρεχουσών γεωοικονομικών και γεωπολιτικών εξελίξεων στην περιοχή μας (Βαλκάνια, Μεσόγειος, Μέση Ανατολή) και να είναι σε θέση οι υπηρεσίες πληροφοριών και ασφάλειας να αποτρέψουν μελλοντικές δυσάρεστες καταστάσεις.

Διεθνής βιβλιογραφία

Nomikos J., «Reforming the Greek Intelligence - Security Community: New Challenges», Journal of Romanian Intelligence Studies, No. 5, June 2011, Bucharest, Ρουμανία.

Nomikos J. & Liaropoulos A., «Truly Reforming or Just Responding to Failures Lessons Learned from the Modernisation of the Greek National Intelligence Service», Journal of Policing, Intelligence and Counterterrorism, Vol. 5, No. 1, 2010, Σίδνεϊ Αυστραλία

• *Nomikos J., «Greek Intelligence Service», Global Security and Intelligence, (ed) by Stuart Farson, Peter Gill, Mark Phythian & Shlomo Shpiro, (Praeger Security International, 2008) ΗΠΑ.*

• *Nomikos J., «Greek Intelligence Service: Past, Present and the Future», National Security and the Future, 1-2 (9), 2008, Κροατία.*

- Nomikos J., «*Greek Intelligence Service: A Brief Description*», *European Journal of Intelligence Studies*, vol. 2, 2008, Βρυξέλλες, Βέλγιο.
- Nomikos J., «*Greek Intelligence Service and Post 9/11 Challenges*», *The Journal of Intelligence History*, Vol. 4, No. 2, χειμώνας 2004, Γερμανία
- Nomikos J., «*The Internal Modernization of the Greek Intelligence Service*», *International Journal of Intelligence and Counterintelligence*, Vol. 17, No. 3, φθινόπωρο 2004, ΗΠΑ.